

De dag dat ik een allochtone auteur werd

↳ RACHIDA LAMRABET

Onlangs heb ik een studie gelezen van de KULeuven waarin cijfermatig en statistisch werd gesteld dat maar liefst 46% van de Vlamingen van oordeel is dat de Islamitische cultuur geen bijdrage levert tot de Europese cultuur. Ik moest denken aan Ibn Tufail, een islamitisch denker geboren in 1106. Hij schreef een filosofische roman Hay ibn Yakzan over een jongetje dat op een verlaten eiland aanspoelt en opgevoed wordt door een hert.

Het gaat in dat boek onder meer over de tegenstelling tussen cultuur en natuur. Dit boek wordt beschouwd als de eerste grondslag voor de westerse roman, onder andere Daniel Defoe zou zich hierop hebben geïnspireerd voor zijn roman 'Robinson Crusoe'. Ik wil u verder niet provoceren maar sommigen menen zelfs dat Ibn Tufail een substantiële aanzet heeft gegeven voor het zo geroemde westerse Verlichtingsdenken.

Uit de studie die ik voor me had bleek verder nog dat meer dan 43% van de Vlamingen vindt dat etnisch-culturele minderheden een bedreiging zijn voor 'onze cultuur en onze beschaving'.

Ik weet het, met cijfers en statistieken kan je maar beter oppassen, soms willen ze je doen geloven in dingen die er niet zijn, die je niet vast kan grijpen, dingen zoals angst en vooroordelen.

En om mezelf weer tot de realiteit te dwingen greep ik terug naar de beleidsnota voor de jaren 2004-2009 van minister Anciaux waarin geruststellend en zwart op wit stond dat de aanwezigheid van allochtone auteurs gestimuleerd moest worden want dat hun aanwezigheid een verrijking is.

Verrijking, geen verrijking.
Vlaanderen is complex.

Ik had nooit durven vermoeden dat het opnemen van de pen en het schrijven van boeken een heuse gedaanteverwisseling met zich mee zou brengen. Op een ochtend stond ik op

en was ik een allochtone schrijfster geworden. Ik leek nog heel erg op mezelf, 's morgens wanneer ik in de spiegel keek, mijn kinderen hadden ook niets in de gaten, maar buiten was men unaniem, ik was wel degelijk een allochtone schrijfster. Het schijnt dat men in Vlaanderen daar heel lang op heeft zitten wachten. Er wordt zelfs een beleid rond gevoerd en anderzijds geloven heel wat Vlamingen dat er niets goeds kan komen van allochtonen.

Wat is in 's hemelsnaam een allochtoon? Nog niet zo lang geleden kon je de niet erg hoopgevende definitie terugvinden in het nu herziene Vlaams Minderhedendecreet. Je zou kunnen zeggen, dit is globalisering, allochtoon staat voor de verenigde etniëen van het migrantendom, niks aan de hand, op die manier is iedereen allochtoon. Maar de perceptie en de publieke opinie hebben deze term voorbehouden aan bepaalde groepen uit de grote verzameling migranten en mensen met niet-Vlaamse roots. De term is geworden tot een stigma voor mensen die over het algemeen moslim zijn en slecht geïntegreerd. Een subcategorie die men liever kwijt dan rijk is.

En waar plaats ik mij dan? Als allochtone schrijfster die allochtonenliteratuur tracht te schrijven? Is het mijn taak verhaaltjes te vertellen aan de grote blanke meerderheid omdat er nu eenmaal een lacune is die opgevuld dient te worden en omdat afwisseling van spijs doet eten? Ter verrijking van de Vlaamse letteren? Het klinkt verleidelijk en verraderlijk tegelijkertijd. Verleidelijk omdat het altijd gunstig is als je een gat in de markt ontdekt. Succes gegarandeerd. Verraderlijk omdat je geïnstrumentaliseerd zou kunnen worden, oneigenlijk gebruikt ook.

Ten eerste verwerp ik de term allochtoon en al haar afgeleiden. Het is net die opdeling die maakt dat wederzijdse integratie zo moeizaam verloopt. Het is ook die opdeling die ervoor zorgt dat we elkaar niet als gelijkwaardigen tegemoet treden omdat er met het

gebruiken van die termen ook impliciet een waardeoordeel wordt geveld. Dat ook. Dat, ondanks mijn moslimroots, mijn donkere huid en mijn exotische naam, de taal die ik hanteer om te schrijven ook de mijne is.

Ten tweede schrijf ik over mensen die zich voortbewegen in het Vlaanderen, het Europa van vandaag en voor diegene die pas wakker zijn, de realiteit is niet monocultureel en exclusief blank, de realiteit is zelfs niet exclusief Nederlandstalig. Ten derde schrijf ik niet voor blanken noch voor allochtonen, mijn verhaal is bestemd voor lezers die literatuur niet systematisch verbinden met bloed en bodem. Literatuur heeft geen nationaliteit.

Ik schrijf ook niet om leemtes op te vullen of om statements te doen, of om, hoe nobel ook, de participatie van etnisch-culturele minderheden op te krikken. Hoewel ik wel sta achter meer participatie op alle mogelijke domeinen en me daar ook over zal blijven uitspreken. Alleen weiger ik nog langer gepercipieerd te worden als het resultaat van al die wensen en inspanningen. Als het product van een beleid dat streeft naar een soort literatuur als een vorm van ontwikkelingsamenwerking. Alles behalve volwaardig.

Ik vertel een verhaal, ik schrijf en beschrijf een wereld vanuit alles wat ik als achtergrond heb en vanuit de mens die ik ben en vanuit de indrukken die ik in mijn omgeving opdoe. En dat is niet gebaat met een allochtonen-stigma.

Integendeel, dit stigma zou er wel eens voor kunnen zorgen dat er geen ruimte is voor een volwaardige literatuur van schrijvers afkomstig uit de etnisch-culturele minderheden. Zeker wanneer er ook inhoudelijke eisen worden geformuleerd. Want wat is 'allochtone-literatuur'? Gaat die noodzakelijkerwijze over zogenaamde 'allochtone' kwesties of kan het ook gaan over een moeilijke moeder/dochter relatie? En wordt deze laatste 'universele' thematiek niet 'allochtoons' als je de moeder een hoofddoek laat dragen en je de dochter Samira noemt?

Het zal nog een aantal schrijvers en vele goede boeken duren vooraleer men in Vlaanderen went aan het idee dat het niet enkel blanke mannen met een master in de filologie zijn die boeken schrijven.

Voor mij als schrijfster is het zaak om me vooral niet te laten intimideren en mijn eigen stijl te laten spreken.

